

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НИЈУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5. фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштомском
упутницом неопоредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цети-
ње, или отплатити поштом
на коју зраго пошту, а коме је
поручице, може се претплатити
код Г. Пера Рамадановића, К. Д.
агента у Котору, а у Србији код
Г. Мире Стајића књижевца у Био-
градлу. Дописи се шаљу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.
За описе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цвеча-
ра по 3 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 2 новч.

Живјело Њ. Кр. В. Књаз НИКОЛА I. Господар Црне Горе и Брда, Зете,
дијела Рашке, Захумља и Приморја!

Цетиње, 7 децембра.

Јучер, на имен-дан нашег Узвишеног Господара, у 9 ура у јутро,
сакупили су се у Двору државни савјетници и остали црквени, војени и
грађански великодостојници који су заузели десну страну великога са-
лона; лијеву страну је заузимало дипломатско тијело, а од врата салона
Њезиног Височанства до балкога заузимале су дворске госпође. Кад су
дошла Њихова Височанства Господар и Књагиња Милена, била су поздрав-
љена громким: „Живјели!“ на је г. војвода Божо Петровић, као пресјед-
ник државног савјета, изашао на сред салона пред Њиховим Височан-
ствима, држећи у рукама пергамен, из ког је прочитао сљедеће рјешење
Државног Савјета:

Височанство,

Има двадесет година, када Црна Гора, борећи се витешки за
независност и сјединење народа српског, утврди на пиријој основи
своју личну независност. Књажевски Сенат је тада имао част
замолити Ваше Височанство, да би благоизвољело примити за
Своју Књажевину и за Себе наслов сходан новозадобивеном положају.

Напори јуначки настављени нашим прегцима посред крвавих
борба, под Вашом владавином бише крунијани успјехом.

Погледамо ли на прошлост нашега народа, видјећемо најприје
врхунац, а затим пад царства српског, којег једино надживље
Велика књажевина Вуканова, док се најзад иза Балшића и Црно-
јевића и она раскомада на племена без заједнице и без управе.
Тек послје свега тога наша народна самосталност задоби своју
снагу, која више не клону.

Сада су већ два вијека протекла, како насљедници Немањића
почеше издизати главу погнуту под олујом, која бјеше збрисала
Царство Српско. Владика Данило, славни родоначелник Ваше Ди-
настије, бјеше пробудио одважност, прикупио растурина племена и,
колико му бјеху дозволиле околности, задахнуо их опет државни-
јем животом. Његово је дјело напредовало тако, да је Насљедник
Господара Владике Петра II. могао прогласити Црну Гору Кња-
жевином и узети за себе Књажевски наслов.

Граховским побједом Књаз Данило је обасјао великим сјајем
Црну Гору, којег сте Ви, Височанство, Вашим успјесима 1876.
оснажили и учинили сјајнијим. Ви учинисте да нам на берлин-
ском конгресу 1878. све државе припознају коначно независност;
Ви задобисте проширење наших граница; Ви удвостручисте повр-
шину наших покрајина; Ви утврђисте наше границе преко Гра-
хова и Оногоста у Захумље, преко немањићеве Рибнице и Васо-
јевића до у стару Рашку, преко Лесендре до близу Скадра на
Бојани, преко Улциња и Бара на Јадранско море. Ви, Височан-
ство, постигосте да сједините Црну Гору са Зетом, у којој некада
владаху Велики Жупани, а послје њих Велике Војводе, насљедници
царског и краљевског Дома Немањића.

Дјело Вашег Височанства било је огромно, и то би за Црну
Гору славно доба. И одушевљени народ осјети тада природну
жељу, да види са обновињем Зетске владавине и омиљено и
старо име Велике Књажевине. То бијаху разлози, који надахиваху
Ваш Сенат, када Вам, Височанство, послје рата предложи, да
створите Црну Гору Великим Књажеством, и да узмете наслов
Великог Књаза са називом Краљевског Височанства

Ваше Височанство, и ако припознавајући вриједност подије-
тих Му разматрања, није нашло нужним да усвоји тај предлог.
Ово не сматраше своје дјело довршеним.

Од тада су већ двадесет година прошле у миру, којег нека
би нам Бог још дуго времена сачувао под снажним окриљем Вашег
Височанства, а ове су године биле обиљежене многобројним добро-
чинствима за Црну Гору.

Тек су биле престале убиствене борбе, Ви предувесте, Висо-
чанство, још мучнију и тежу борбу, да би осигурали благостање
нашој отаџбини. Старањем Вашег Височанства путови бише прокр-
чени, школе основане, судови установљени, закони узаконени, по-
шта и телеграф уведени, многе земље канализацијом оплођене и
најзад међународним уговорима трговина подигнута.

Тако је потребита воља за вјештине и за мирне радове ушла
у народ, а да се лијепа војничка својства Црногораца не занемаре.
Руковање оружјем, тако мило његовом срцу, вије се прекидало
усавршавајући и бити предметом постојане бригае Вашег Височанства.

Напредовања, која извршисмо у мирно доба, спојена са нашом
старом насљедном славом, уздигоше нас високо у уважењу народа;

а засноване везе Књажевске породице са старим владалачким Дво-
ровима јевропским обасјаше новим сјајем већ нашим дјелима задо-
бивени углед.

Ниједан Црногорац не може данас погледати без поноса и без
радости на стање, које је Ваше Височанство у 40 година влада-
вине задобило Својој врло љубљеној отаџбини. И за то она жеља,
и прије 20 година тако разложно осјећана, морала се поновити
још снажнијом и оправданијом.

Покоравачући се вољи Вашег Височанства, да остане вјерно
својој првој одлуци, да не мијења наслов Књажевине, ми присту-
памо Вашем Височанству с поновном молбом, да ипак прими
једно свједочанство благодарности свога народа, којом је он испу-
њен за сва славна дјела, извршена Вашим Височанством, која
подигоше напредак и углед земље Књажевскога достојанства.

На основу свеје горе наведених разлога и с обзиром на ту
народну жељу, са којом се потпуно слаже, а која заслужује и Ва-
шега Височанства пристанак, Државни Савјет у највишој преда-
ности подноси ово своје рјешење и моли Ваше Височанство, да га
благозволи примити и Својим потписом овакопити: „Његово Висо-
чанство Књаз и Господар Црне Горе усваја за Себе, за Њезино
Височанство Књагињу и за своје престолонашљеднике наслов
Краљевско Височанство, који ће носити од данашњег дана“.

ЦЕТИЊЕ, на Никољдан 1900 год.

Вашег Височанства

НАЈОДАНИЈИ И НАЈПОШТИЈИ
ДРЖАВНИ САВЈЕТ.

Предсједник Државног Савјета:
В. В. Петровић

Чланови Државног Савјета:

Митрополит Митрофан
В. Илија Плахенац
В. Гапро Вуковић
В. Симо Поповић
Нико Матановић
В. Ђуро Церовић
В. Шако Петровић

Њ. В. Господар изволио је одговорити сљедећом бесједом:

Господине Предсједниче,
Господо,

Када се из Мога срца данас, као и вазда, подиже бла-
годарност Богу Свемогућему, што Ме је штитио и руко-
водио у великој милости Својој у пунијех ево 40 година
владања Мога, излијева се уједно благодарност Моја и
Моме вјерном и милом народу за његова непрекидна ју-
начка прегнућа и пожртвовања велика.

С тијем врлинама народа Мога, у срећи и миру Мога
домаћег живота, које вазда наодих у мудрости и љубави
никад непомућеној Моје љубљене Супруге, Ја сам Црној
Гори могао постићи овај положај угледни, и могућност,
да се данас одзовем жељи народа и да са задовољством
примим заједно са Књагињом за Нас и Наше престоло-
нашљеднике назив — Краљевско Височанство.

Испуњен сам чувством најдубље захвалности високијем
владарима и претсједнику велике републике и њиховијем
владама, који у пријатељском и благонаклоном распо-
ложењу к Мени и Црној Гори овај Ми часни назив одају.
И задовољство Ми је велико, што у овоме свечаном часу
ова осјећања пред њиховијем врло уваженијем претстав-
ницима изјављујем.

Хранећи ова чувства благодарности и признања, Ја
нећу престајати и унапријед, докле Богу угодно буде,
да брижим очинске владарске бригае о Својем милом на-
роду, да постојано радим на добру и напретку његову.
Ја и много љубљена нам Књагиња, задахнута истијем
тежњама, предаћемо и ћени Нашој аманет, да с прима-
њем части, стечене радом, остану увијек вјерни и пре-
дани дужности и раду, који су прави пут задовољству
и слави.

Опште државно уређење Црне Горе, које се постепено развијало из свога првобитног облика, има да се установи на савршенијој основи према данашњијем и будућњем потребама земље. Већ сам дао наредбе Моме Државном Савјету, којему изјављујем Своје високо задовољство и признање на вјерности и ревности његовој, по којима ће ново уређење, ако Бог да, скоро ступити у живот.

Боже дај, ово данашње дјело и свако по данас, било у добри час и за срећу Нашега народа!

Бурно клицање: „Живио!“ разлијегало се по салону, пред Двором свирање народне химне, а са табле грување топова, док је Узвишени Господар Црне Горе, довршивши своју бесједу, потписао рјешење Државног Савјета. За тим су Њихова Краљевска Височанства примала честитања од присутних особа

Међутим је у манастирској цркви била отпочела св литургија, коју је служио дворски духовник, г. архимандрит Михаил Церовић са цетињским свештенством; и из Двора су сва господа пошла у манастир на литургију, куд су одма дошла и Њихова Краљевска Височанства. Послије литургије слиједило је благодарење, које је отслужило Високопреосвештени Митрополит Митрофан, са многољетијем.

Мноштво народа испред манастира дочекало је Њихова Краљевска Височанства из цркве бурним дуготрајним клицањем, које је прихватио батаљон редовне војске, који је одавао почести, упарађен од Биљарде до Двора, дочим је војена музика свирала народну химну, а са табле грување топова поздрављало радосни дан.

Из цркве се ишло у Двор на честитање, које је слиједило по утврђеном церемонијалу, дочим је из пред двора свирала војена музика и мноштво народа чинило овадије. Послије честитања, испред Двора је дефилирао батаљон редовне војске, које су дефилирање Њихова Краљевска Височанства гледала са балкона.

У 11^{1/2} ура било је поводом имендана Њ. В. Цара Николе, благодарење са многољетијем у дворској капели, које је отслужило Високопреосвештени Митрополит Митрофан са мјесним свештенством. На благодарењу су била Њихова Краљевска Височанства, дипломатско тијело, државни великодостојници и мноштво народа, које је прокривало сав простор испред цркве. Па је г. Лермонтов, отправник послова, са својом госпођом, примио честитања у свом стану, пред којим је свирала војена музика. Њ. Кр. В. Господар лично је посетио царско-руску легацију.

У вечер је био у Двору велики објед, на ком је Њ. Кр. В. Господар био у здравље Његова Величанства, Цара Николе, моћног Покровитеља Црне Горе, којој се здравици одавало одушевљено клицање: „Живио!“ а дворска орхестра је одсвирала руску химну.

Њ. Кр. В. Господар примио је од Суверена сљедеће телеграфске честитке, које доносимо по абвучном реду дотичних држава:

Од Њ. В. Цара-Краља Франца Јосифа из Беча:

A Son Altesse Royale, le Prince de Monténégro Cettigne.

A l'occasion du 40-ième. anniversaire de son règne J'ai à coeur d'adresser à Votre Altesse Royale Mes félicitations les plus sincères. Je prends une part très vive à tous les événements, qui. durant cette longue époque ont contribué au bonheur de Votre Altesse Royale et de la famille Princière ainsi qu'à celui de son pays et Je forme des vœux pour la santé de Votre Altesse Royale et la durée de son règne.

François Joseph.

Њ. Кр. В. Књазу Црне Горе — Цетиње

Поводом 40-годишњице Вашег владања на срцу ми је да управим Вашем Краљевском Височанству моја најискренија честитања. Ја учествујем најживље у свим догађајима, који су кроз ово дуго вријеме допринјели срећи Вашег Краљевског Височанства и Књажевске Породице као и Ваше земље, и ја гајим жеље за здравље Вашег Краљевског Височанства и за трајање Ваше владавине.

Франц Јосиф.

На ову депешу Њ. Кр. В. Господар одговорио је сљедећом:

A Sa Majesté Impériale et Royale François Joseph I. — Vienne.

Les gracieuses félicitations de Votre Majesté à l'occasion de ce jour mettent le comble à Sa haute et précieuse bienveillance à mon égard. Mon coeur rempli de la plus profonde gratitude L'en remercie, Sire. En traversant la longue et pénible période de mon règne, je n'ai eu qu'à me féliciter sans cesse du voisinage d'un Empereur dont la haute culture et le progrès ont eu la plus heureuse et bienfaisante influence sur le développement moral de mon pays. Cette influence ainsi que la généreuse bonté du chevaleresque et vénéré Monarque, dont j'ai si souvent moi-même admiré les exemples et ressenti les bienfaits ont été pour moi d'ineestimables encouragements dans l'accomplissement de ma tâche. Mon pays, ma famille et moi, Vous serons, Sire, éternellement reconnaissants.

Nicolas.

Његовом Величанству Цару Францу Јосифу у Бечу.

Милостива честитања В. Величанства приликом данашњега дана постижу врхунац Вашег Високог и драгоцјеног благовољења према мени. Моје је срце пунаво најдубље захвалности и ја Вам захваљујем. Величанство. Кроз дугу и тешку периоду мога владовања ја нијесам преставао себи честитати сусједство великога Царства, кога висока култура и напредак имали су најсрећнији и најблагодотворнији уплив на морални развјатко моје државе. Тај уплив, као великодушна доброта витешког и уваженог Монарха, чијим сам се примјерима толико пута дивно и осјетио њихово добротворство, и биле су од неоцењивог охрабрења у мом позиву. Моја држава, моја фамиља и ја бита ће мо Вам Величанство вјечно благодарни.

Никола.

Од Њ. В. Краља Ђорђа из Атине:

Son Altesse Royale Prince Cettigne.

Je prie votre Altesse Royale d'accepter Mes vœux sincères et chaleureux.

Georges.

Њ. Кр. В. Књазу — Цетиње.

Молим Ваше Краљевско Височ. да примите моје жеље искрене и топле.

Ђорђе.

Од Њ. В. Краљице-Царице Викторије из Виндзора:

A Son Altesse Royale le Prince de Monténégro — Cettigne.

A l'occasion de Votre quarantième anniversaire de l'ascension au trône J'adresse à Monseigneur Mes très sincères vœux de bonheur et de prospérité pour vous et pour votre peuple.

Victoria R. J.

Њ. Кр. В. Књазу Црне Горе — Цетиње.

Поводом Ваше четрдесетогодишњице уласка на престо ја Вам управљам моје најискреније жеље за срећу и напредак Ваш и Вашег народа.

Викторија К. Ц.

Од Њ. В. Краљице Маргерите:

A Son Altesse Royale le Prince de Monténégro Cettigne.

Je désire que Mes souhaits vous arrivent parmi les premiers dans ce jour si heureux pour toi et pour ton peuple, dans lequel, en regardant en arrière dans ces années qui sont passées, tu dois te rappeler avec orgueil du devoir accompli; tout ce que tu as fait pour ton pays et en voir avec satisfaction les résultats. Ton peuple doit compter avec fierté et reconnaissance les gloires qu'il a acquises guidé par toi. Mon coeur est près de toi et de Milena, ta compagne fidèle et ton aide intelligent dans ta tâche difficile et Je prie Dieu qu'il vous conserve longtemps pour le bien de la patrie, à l'amour de ton peuple et à l'affection de tes parents et de tes amis; parmi lesques, toi et Milena, vous n'en avez pas de plus affectionnés que ta soeur et ta fidèle amie

Marguerita.

Њ. Кр. В. Књазу Црне Горе — Цетиње.

Ја желим да стигну моје честитке међу првима на овај дан тако срећни за тебе и твој народ, у који, осврћући се на прошле године, можеш сјетити се поносом извршене дужности, свега онога што си ти учинио за твоју земљу, гледајући са задовољством успјехе. Твој народ мора набрајати са поносом и признањем славе, које је стекао, руковођен тобом. Моје је срце уз тебе и уз Милену, твоју вјерну другу и твоју помоћницу умну у твој тешком позиву, и молим Бога, да вас удружи још дуго вријеме за добро отаџбине, љубави твога народа, твојих сродника и твојих пријатеља, међу којима, ти и Милена нијесте имали приврженијех од твоје сестре и твоје вјерне пријатељице

Маргерите.

Њ. Кр. В. Господар одговорио је Њезином Величанству сљедећом депешом:

Sa Majeste la Reine Marguerite Stupinigi.

Tes bonnes et si affectueuses félicitations, Tes vœux si touchants pour Milena et moi, pour notre famille et notre brave peuple, nous ont profondément émus chère et vénérée Soeur. Les éloges que Tu m'adresses, venant de la plus parfaite et de la plus grande des Reines, me rempliraient d'orgueil si je pouvais un instant oublier l'admirable exemple qu'ont donné au monde les illustres Princes de la Maison de Savoie. Ta bonté pour nous et Ton généreux coeur Te les ont dictés, ils sont pour nous l'écho de la précieuse amitié dont Tu veux bien nous honorer et dont du fond de l'âme Milena et moi nous Te remercions

Nicolas.

Њезином Величанству Краљици Маргарити — Стаупиниџи.

Твоја добра и тако срдачна честитања, Твоје жеље тако дирљиве за Милену и мене, за Нашу фамилију и Наш добри народ дубоко су нас тронуле, драга и високоуважена сестро. — Хвале које ми управљаш, долазећи од најбоље и највише Краљице, испуниле би ме поносом, кад бих могао за један тренутак заборавити лијепи примјер који су свијету дали славни Књажеви Савојске Куће. Твоја доброта за Нас и Твоје племенито срце диктирали су Ти исти, оне су за нас одзив цијењеног пријатељства са којим нас частим и за које из два душе Милена и ја Ти захваљујемо.

Никола.

S. A. R. II Principe Nicola di Montenegro — Cetinje.

Ti preghiamo di volere accogliere le nostre migliori felicitazioni per questa solenne ricorrenza ed i voti più sinceri che formiamo per la felicità tua e dei carissimi parenti.

Vittorio Emanuele, Elena.

Њ. Кр. В. Књазу Николи црногорском — Цетиње.

Молимо те да примиш наша најбоља честитања овом свечаном приликом и најискреније жеље, које гајимо за срећу твоју и предрагих сродника.

Виктор Емануил, Јелена.

Из Берлина од Њ. В. Њемачког Цара:

Son Altesse Royale le Prince de Monténégro — Cettigne

Prie Votre Altesse Royale d'accepter mes sincères félicitations à l'occasion du quarantième anniversaire de Son règne.

Guillaume J. R.

Његовом Краљевском Височанству Књазу Црногорском — Цетиње.

Молим Ваше Краљевско Височанство да прими моје искрене честитке приликом четрдесетогодишњице свог владања.

Вилхелм Ц. К.

Њ. В. Цар Никола, као што смо у своје вријеме објавили, већ је 2 августа честитао Њ. Кр. В. Господару јубилеј својеручним писмом и ријетким одликовањем, а овога Никољдана управо је сљедећи одговор на честитку Њ. Кр. Височанства поводом имендана:

Son Altesse Royale le Prince de Monténégro — Cettigne.

Je suis bien touché et profondément reconnaissant pour les vœux exprimés par Votre Altesse Royale ainsi que par le bon peuple monténégrin. Je vous prie, Monseigneur, d'agréer Mes félicitations bien sincères.

Nicolas.

Њ. Кр. В. Књазу Црне Горе — Цетиње.

Ја сам врло тронут, дубоко признателан на жељама, израженим Вашим Краљевским Височанством и добрим народом црногорским. Ја Вас молим да примите моја честитања најискренија.

Никола.

Од Њ. В. Краља Александра из Биограда:

Његовом Краљевском Височанству Књазу Црне Горе — Цетиње.

Срдечно честитам Вашем Краљевском Височанству данашњи празник са жељом да га још дуго година у најбољем здрављу проведете.

Од Њ. В. Султана из Цариграда:

Александар.

A Son Altesse Royale le Prince de Monténégro Cetigne.

Je viens exprimer à Votre Altesse Royale Mes plus sincères félicitations à l'occasion de sa fête onomastique et profitant de cette heureuse circonstance Je réitère les vœux ardents que Je forme pour le bonheur de votre Altesse Royale

Abdul Hamid.

Њ. Кр. В. Књазу Црне Горе — Цетиње.

Долазим да изразим Вашем Краљевском Височанству Моја најискренија честитања поводом Вашег имендана, и користећи се овом срећном приликом, понављам ватрене жеље, које гајим за срећу Вашег Краљевског Височанства.

Од пресједника Француске републике из Париза:

Абул Хамид.

Le Président de la République Française

À Son Altesse Royale le Prince Nicolas de Monténégro Cetinje.

Il M'est bien agréable d'adresser à Votre Altesse Royale à l'occasion de la célébration du 40-ième anniversaire de son règne Mes félicitations les plus sincères. J'ai chargé spécialement M-r Souhart de Nous représenter à cette solennité et de renouveler à Votre Altesse Royale les vœux que Nous formons pour son bonheur, celui de la Famille Princière et pour la prospérité du Monténégro.

Emil Loubet.

Пресједник Француске Републике

Њ. Кр. В. Књазу Николи Црногорском, Цетиње.

Врло ми је угодно да управим Вашем Краљевском Височанству поводом прославе четрдесетогодишњице Вашег владања моја најискренија честитања. Ја овлашћујем нарочито г. Суара да нас представља на ту светковину и да понови Вашем Краљевском Височанству жеље што гајимо за срећу Вашу и Књажевске Породице и за напредак Црне Горе.

Емил Лубе.

Између осталих честитака од високих особа доносимо следеће:

Од Његове Светости Патријарха Константина из Цариграда:

Prince Monténégro Nicolas — Cetinje.

Pour fête onomastique et jubilé quarantenaire nous félicitons Votre Altesse Royale et faisons pour votre bonheur, pour famille auguste et peuple pieux, prières ardentes.

Patriarche Constantin.

Књазу Црне Горе Николи — Цетиње

За имендан и четрдесетогодишњи јубилеј наша честитања Вашем Краљевском Височанству, а за Вашу срећу, за узвишену Породицу и за благовјерни народ подижемо топле молитве.

Патријарх Константин.

Од Високопреосвештеног Архиепископа Арсенија преставника Св. Гроба:

Altesse Royale Nicolas Prince Menténégro Cettinje.

Félicite Altesse Royale à l'occasion fête onomastique et anniversaire quarante ans heureux règne.

Archêveque Arsenios Représentant Saint Sepulcre

Њ. Кр. В. Николи Књазу Црне Горе — Цетиње.

Честитам, Краљевско Височанство, поводом имендана и четрдесетогодишњице срећног владања.

Архиепископ Арсеније
Представник Св. Гроба.

НАРОДНА СВЕТКОВИНА.

Уочи Никољдана је престоница заран била искићена заставама и у први мрак осветљена. Такођер стадоше ватром сијати околна брда. У 6 ура је од опћинске куће кренула бакљада катунском улицом. Напријед је одила војена музика свирајући разне весело маршове, па једна група цетињске интелигенције. Бакље су носили такођер интелигентни људи: официри, професори, чиновници и отмијени грађани. Кад је бакљада стигла пред Двор, на одушевљено народно клицање, Њихова Краљевска Височанства изашла су на балкон, па Их је г. проф. Љенава поздравно следећом бесједом:

Ваше Височанство, Љубљени Господару

И ако је позната наша оданост и љубав према владалачкој кући нашој, као год и наше мисли и осјећања, те не би било потребе и нарочитијем спољашњијем значаја све то исказивати, нити се то од нас изискује, нарочито и с тога не би било потребе, што није ни у карактеру нашег народа, да бучнијем овацијама искажује своју љубав према Владаноу и Његовој Кући, него тек послухом, редом и готовошћу жртвовати свијем својијем на сами миг свог Господара; али овом ријетком свечаном приликом, кад се навршило четрдесет година сретне владе, а уочи четрдесетог владарског имендана Твог, Господару, нек ми је допуштено, да у име цијелог грађанства овдашњег изнесем ако ће и веома мали дио онијех мисли и осјећања, која нас свијех обузимају овај час.

Давно је то било, врло давно, кад је Ваше Височанство са узвишеном Својом Супругом, Мајком црногорском, Њенијем Височанством Књагињом Миленом, дошло на црногорски пријесто, утврђен на камену станцу, а од љутог гвожђа скован. Сви врло добро знамо, у каквијем се тешкијем приликама налазила наша домовина, Црна Гора, у то вријеме.

И ако су славни предци Вашег Височанства много порадили за Црну Гору и њезину независност, али прије четрдесет година наша држава ипак још је у зачетку била; још је она живјела својијем патријархалијем племенскијем животом; народ је још био непросвијетљен, самовољан, непокоран, али у исто вријеме ратоборан и готов све жртвовати за крст часни и слободу златну.

То је све благо било, о другом није било ни помена. Ти кад би хтио, мили Књаже и Господару, с те висине могао би нам сад казати, па велико изненађење овога младога нараштаја, колико си имао писменијех људи у Твојој држави оно јутро, кад си са срећом владати започео: посланика једна Твоје капетану у унутрашности Ти државе чекала је, докле се понесе којејму попу, више или мање за то способноме, као оно што бјеше од прилике поп Мићо у „Горском Вијенцу“, те да он отвори и садржај каже. А данас је све друкчије. Данашњем нараштају Ти отвори очи и просвијетли дух. Колико је сада нас, који не само умајејемо читати и писати, него још стварамо и с разнијех језика превађамо дјела умова садашњег и прошлијех вијекова!

Хиљаде и хиљаде мушке и женске младежи црногорске умју сад читати црквене и друге корисне књиге и управљати по њима своја срца за добри живот и спасење. Хиљаде и хиљаде мушке и женске младежи напајају се данас заносом родољубља, дивотом и величином из књига Твојега Великога Претка и Твојих, мили наш Господару!

Књизи и просвјети у Црној Гори Ти си отац, Ти си творац, Господару! Опитност свјетску вјешто си и мудро придружио племенитој и урођеној доброту Твога горштака, у појаву кога пред очима онијех, који су нас до скоро с висине гледали, такмачи се сад свјетска углађеност с урођеном гордосту јунака и спремног дјетића за вршење велике народне задаће, па на којем пољу било.

Просвјета ти није, као што су предрасудници држали, јунаштву наудила; то је свијет видио, то ће, ако Бог да, и будућност доказати; јер Ти, Господару, с правом од нас захтјеваш, да сви будемо, као Ти: у миру благи, добри и искусни, а у боју и спошењу мука: тврди, јунаци, великодушни, једном ријечи — Црногорци.

Рђе и неваљали пузе и ласкају, а ми, Црногорци, ни пред Тобом, ни колико пред Богом, то не умјијемо.

„Богу су мили слободни људи.“ Ти си, Господару, на једном мјесту у Твојим књажевнијем дјелима казао; казао си такође у једној Твојој књизи: „А слобода узвишена народима мах помета.“ Па кад Ти у души Твога народа укоријењиваш истину и слободу, ко да се устручаје своје мисли и осјећаје изразити!

Књаже и Господару наш мили, ревносни највећи учитељу Твога народа, не прими, а не можеш ни примити за ласкање оно истинско чувство, које нас руководи, ређајући Твоје заслуге, Твоје трудове за добро и углед наш! Кад Ти речемо: „Ти си високо подигао Црну Гору, као што није ниједан од Твојијех, ванста великијех Предака“, би ли ко могао, би ли се ко усудио рећи, да нијеси, кад тио свијет види и тврди, да јеси.

Већи и богатији материјалнијем хљебом завиде угледу, који нам Твоја мудрост пред свијетом стече.

Ти Оче, Ти велики учитељу наш, изједначи један доскорашњи војнички стан неписменијех јунака са народима просвјетљенима!

Господару љубљени, велики Учителиу наш, васпитање, које нам пружаш, нијеси Ти из туђе књиге научио, него из књиге Твојега срца, које је пријежиште и окриље родитељско за свакојега Твога поданика. Ти си нас карао, караш и караћеш, али у исто вријеме и љубиш очински и вруће.

Сви Те знамо, сви Те разумијемо, сви Те држијемо Оцем нашњем, као оно ти из чије смо руке послуже Божије све примили.

Да нас праве и зреле Твоје синове не држиш, би ли Ти, Господару, у наше руке дао више од сто хиљада громова, сто хиљада пламенијех пушака, које висе у нашијем кућама и колибама, и с којима се вјежбамо, да Те боље и љепше послужимо, кад нам једно сретно јутро довикнеш: „За мнош, јунаци!“

О мили Господару, Господару радишо за сваку корист, корист народа Твог! Ти равнице љутијем гредама начине! Без вође слијепак Ти кроз државу иде!

Господару узоре радише, Ти научи ратара и зидара и друге занатлије. Вељељепну задужбину Твоју у Нишану рука је црногорског занатлије саградила, па и двор Твој и неброј храмова и мостова по Твојој земљи.

Кажми нам тајну, којом си све то могао учинити за ово неколико десетина година само?! Кажми нам, ако је не би погодили и ако није ова:

Ти си вријеме своје и рад подијелио с Мајком нашом, Њенијем Височанством Књагињом Миленом, те си зато доста и урадио.

Она Ти је подигла пуну кућу синова, наше наде и узданице; Она примјером учи и своју снаху, дјечну Љубу нашег љубљеног Престолонашљедника, да Мајком народном буде једном, као што и Њено Височанство. Она ти подјиви Твоје красне кћери тако мудро, лијепо и свето, да се данас царски и краљевски дворови поносе њима. Све је то у прилог нашег гласа и наше части, на чему смо Јој из дубине душе наше благодарни. Њена љубав и мудрост није дала, да Твоја дјелателност подлегне труду тешком.

Имајући таквог Оца и такву Мајку, ни најмање не страхујемо за нашу бољу будућност, будућност српског народа и на по се Црне Горе, само молимо Оца Небесног, да Те, Господару, уздржи дуго још у пуној снази за срећу владалачке куће наше, за срећу Црне Горе, за срећу цијелог народа српског, те да Ваше Височанство са Узвишеном Супругом Својом, Мајком нашом, види потпуно крунисан тешки, мучни рад толико десетина година, и једног сретног дана да се заори на Цетињу, па да загрми по цијелој Црној Гори, а за тим да одјекне широм цијелог Српства, као што се овај час хори из груди вјернијех Твојијех Црногораца:

Живјело Његово Височанство Књаз и Господар Никола I!

Живјело Њено Височанство Књагиња Миlena и цијела владалачка наша кућа!!

Живјели!!

Бурно народно клицање одаивало се говорнику и свирање народне химне. Узвишени Господар по други пут је излазио на балкон и захваљува грађанству на овим величанственим овацијама.

Испред Двора је бакљада окренула даље катунском улицом, па се вратила опћинској кући пивском улицом, уз свирање музике веселих маршева, пјевање народних пјесама и одушевљено клицање.

Освјетљење је испало као што се то може на Цетињу видјети. У оквиру околних брежуљака осветљених огњевима, са табле су сијевали разни ватромети; а на једном брежуљку сјало је колосално име Узвишеног Слављеника са римским бројем година његова владања, на другом круна. И ако је била велика студен, ноћ је била тиха и ведрa као у сред љета.

У 9 ура је отпочела у Зетском Дому забава с игранком, коју је приредило друштво Цетињска Читаоница и Горски Вијенац у славу овог радосног дана. Кад су дошла Њихова Краљевска Височанства, пуна кућа одабране публике дочекала Их је одушевљеним клицањем. Први дио је отпочео народном химном, коју је одевирала музика и хор отпјевао. Па је друштвени потпресједник г. др. Н. Ковачевић држао следећу бесједу:

Од плавог Јадрана до зеленог Лима и далеко тамо по земљама српским одјекују, данас из њедара народних жеље и чежње, чисте и прекаћене за дуг живот, за славу и величину Твоју, свијетли Господару наш!

У том великом хору диже се и скроман глас просвјетне установе ове, прве и најстарије читаонице у отаџбини, данас, кад се пуни четрдесет година двоструког славља најпрвог Црногорца, доброг и брижљивог старјешине црногорске породице, прослављеног војводе убојних дружина, овјенчаног пјесника, признатог на ученим диванима од Штоколма до Лисабона. Радост наша је двострука при двоструком слављу овом.

Радујемо се као Црногорци, непоколебиво одани поданици, и као људи књиге и науке. Пред нама се ниже дугачак низ дана од 40 година, у којима је Црна Гора на врху мача бранећи своју независност и слободу тежила у исто доба, да стане у ред просвјетених народа, да се грије на топлим зрацима произвођачке моћи љуцкога духа.

Слобода и просвјета су блиске друге — посестрима, гдје није једне, нема ни друге но та два узвишена појма нигдје се ваљда нијесу нашла тако близу, нигдје се нијесу абратили у један склоп, у један спој, у један нераздвој као у овој земљи, гдје је од моћног оруђа културе, од штампарског слова постајало часом убојно арневање на обрану слободе и независности народне.

Четрдесет година културног мегдана дале су земљи овој сталне и снажне установе, које као дебели храстови пружају у далеко своје гране, доказујући, да је и просвјета штра као бојни мач, да и она може осветити наше Косово. Цијеле чете умних радника, које си однеговало и изживио Ти, работају у храму просвјете и науке и то Црногорци, што их је ова земља породила, кршећита али њима златна...

Четрдесет година работао си у винограду народњем и пером и мачем као овацпоћена слика народа Твога, као хиљаде слободних заточника племена Твога, под чијим је окриљем блистао луч просвјете, а попут Владара земље ове, из Дома Твог Владара Светитеља, Владара пјесника, Владара прегалаца јунака...

Четрдесет година писао си књиге, око себе народ сјетовао, да не клоне у неједнакој, неравној борби, као што нијеси клонуо ни Ти у борби за идеале народа твога.

И након четрдесетогодишње борбе ове, на Неманићевом Оногшту дигао си себи задужбину, диван спомен не само побожности него и умјетности и културе, да се у њему пјева литурђија, без промјене докле је крајине, а који се само сравнити може се онијема, о којима наш косовски јунак вели:

„да видите, господо латинска,
да видите наше властаре,
наших славних цара задужбине,
да видите, па да се дивите,
шта је наша државка Димитрија!“

На величавог храма овог диже се данас молитвен глас за дуг и срећан живот Твој, свети Господару наш, њему творе бијеле цркве, лавре Немзниха на четири стране раскомаданог Српства а из оног највишег, најсветијег храма, из срца и душе народне, жеља жива, искрена, као молитва чиста, непритворна за достигнуће оних тежља, које је Србин у теби оличао.

Двоструко славље ово, да буде, Господару наш, од Бога срећно, од народа благословљено, јер „владариа оно вриједи, кад их народ благосиља.“

Ова је бесједа изазвала ново одушевљено клицање: „Живјели!“ Заједно је сљедео програм забаве овим редом: Жива слика из „Пјесника и Виле“, изводи г. Миловановић; „Хеј Трубачу“ пјева хор; пролог од г. Миловановића, који сам изводи; Кита српских пјесама од г. Вимера свира оркестар; Жива слика из „Онамо, онамо“... изводи г. Миловановић; Славјанска игра од Дворака свира оркестар. Све ове тачке извршене су биле најгачије, и њихова укупност пружила је публици управо свечану забаву. Игранка је отпочела у 11 ура и наставила се до 2 послје поноћа у најбољем расположењу. Њихова Краљевска Височанства остала су до поноћа и испраћена су била одушевљеним овацијама

Као што је вриједна управа цетињске општине о свом тропку приредила бакљаду и извела дивно осјетљиво уочи радног дана, тако је приредила велики објед народу са стране, као и сиротињи. Трпеза је била на пазару. Ту је обједовало до 600 душа. Грађанство пак приредило је заједничку трпезу, која је била, хвала прелијепом и топлим дању, па пјаци пред Зетским Домом. На ту су трпезу били позвани и сви гости из унутрашњости. Трпеза је била господска, пуна хладних јела. Прву је здравицу подигао г. ком. Машан Божовић, управник вароши, као домаћин, Н. Кр. В. Господару, која је изазвала бурно клицање: „Живјели!“ уз свирање музике народне химне; другу је здравицу подигао г. Шаулић, секретар министарства правде, Н. Кр. В. Књагини Милени, а трећу г. војвода Божо Петровић П. Њ. Кр. В. В. Књазу и Књагини Наследницима, која је одушевљено присутних до врхунца узвијела. Најпослије је један од она три млада образована италијанска путника, који су такођер били позвани на трпезу, г. Казале, подигао одушевљену здравицу Кући Петровић-Његоша, савијујући је са Савојском Куком, која је такођер била примљена општим одушевљеним усклицима, пошто је по свој трпези било тумача оних који италијански не разумију. Младоме Италијанцу су многи честитали и захвалили. Преко трпезе свирала је војена музика. За трпезом је било преко 300 особа.

На 2½ уре команда редовне војске приредила је на Обилићевој пољани момачко утркивање у народним играма са наградама, у присуству Њихових Краљевских Височанстава. Било је уживање гледати момчад, гдје се утркују у три маха на растојању од 200 метара, па у бацању камена с рамена и у скакању, са најбољим успјехом. Њихова Краљевска Височанства била су дочекана и испраћена најодушевљеније. Послије ових игара слиједила је гозба и весеље у војничком стану.

Данас се гости и главари из унутрашњости већ разилазе. Такођер је отпутовао Просвијетли Господин архијепископ Милиновић.

Гости из Оциња нијесу могли стићи на светковину, јер их је јак сјеверни вјетар зауставио у Валдиноће. Међу њима су били: Високопреосвештени Митрополит Хади Сава, г. Муфтија и г. Марко Петровић, управитељ приморске нахије.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Г. војвода Гавро Вуковић, наш министар иностраних дјела, са својим секретаром г. Рамадановићем повратио се у недјељу из Париза преко Рима.

— Г. маркиз Кастелбјанко, изванредни посланик и опуномоћени министар Италије, г. Кенеди, министар енглески, г. барон Макио, министар аустро-угарски, г. Суар, министар француске републике, и г. Логотетис генерални консул грчки, данас иду на допуст.

— Г. Трибер, секретар француске легације, који је добио пово одређење, пратиће г. Суара до Дубровника, гдје остаје до његовог повратка као отправник послова. Г. Трибер оставља међу нама најлепшу успомену и наше га најбоље жеље прате.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 8 децембра

(Г. Трибер), секретар овдашње француске легације, полезећи ових дана са Цетиња на ново одређење, упутио је Н. Кр. В. Господару лијепу пјесму, као опроштај с Црном Гором, коју нам је г. проф. Ж. Драговић с рукописа превео, као што је то и прије неколике пјесме г. Трибера преводио, у којима је овај племенити Француз дао одушке својим осјећајима према Црној Гори. Та пјесма гласи:

Отрочијај с Црном Гором.

Збогом земљо мила, поносито стјење,
Што сљежени ти врси врелом сунцу стране,
Громови о њима своју хуку крише,
А облак завија суро ти камење! —

Збогом земљо рата, бојева и славе, —
Очима и мишљу ја посматрам давно
Сурово и тврдо земљиште ти славно,
Бе преци ти горди миран сан бораве! —

Ал' дух сад ми само разумјети знаде
Јуначку ти прошлост и вјеру и наде,
Што у тешке дане даваху ти снагу. —

У души ми остат неизгладив мора
Вјечан спомен твојих величанских гора,
Бе твој народ диже слободу му другу!

(Из дјевојачког института) Намелница института, гђица Софија Петровна Мертваго, која је била у пратњи Н. С. Књагинице Кееније, повратила се ономадне из Дармштата.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

МАДРИД, 4 децембра. — Немачка фрегада „Гнајзенау“, на којој се уче поморски питомци потонула је близу Малаге. Приватне вијести доносе, да су 40 утопљених.

МАДРИД, 5 децембра. — Немачки школски брод „Гнајзенау“ потонуо је пред луком Малаге. Заповједник са 100 друга утопио се.

БЕРЛИН, 6 децембра. — Цар је уравио мрнарски наредбу, којом објављује дубоким болом катастрофу „Гнајзенау-а, у којој је био жртвом заповједник са дијелом екипажа. Цар изражава убјеђење, да мрнарци у пркос ове несреће цеће никад престати бити вјерна свом гордом позиву.

РИМ, 6 децембра. — При расправи иностраног буџета Високости Веноста одговарајући Гвићардини изјавио је односно Арбаније, да су аустро-угарска и италијанска влада већ имале прилике признати, да њихови узајамни интереси чувају статус quo. Инострани буџет је био усвојен, па су сједнице одложене до 24/1.

БИОГРАД, 8 децембра. — Умро је митрополит приредски Дионисије.

Англо-бурски рат.

ЛОНДОН, 3 децембра. — Лорд Киченер телеграфава из Преторије

да се генерал Клементе повукао у Командонек без отпора. Инглески губитци велики: 5 официра и 9 (?) момака мртвих, 18 официра и 555 момака изгубљених (?), међу којима 4 чете стријељача Нортумберландских.

МАЗЕРУ, 5 дец. — Девет са 2000 до 3000 момака појавио се близу Табанхе, напануо више села, у три пута је јурипао на инглеске положаје. Девет је успио да продре са остатком своје војске, али су Инглези плјијенили један топ и много чебане. Друго одјељење Бура покушавали су продријети код Вајнику, и изгубили су 2 топа и 40 мртвих.

ЛОНДОН, 5 дец. — „Евенинг-стандард“ доноси депешу, која вели, да од јучер траје битка против Бура на ријечи Ораји. Рачуна се да број Бура износи 1500 до 2000. Бури су потпуно окољени. Бурски губитци врло тешки; много их је заробљено.

КАПЕТОВИ, 6 дец. — Бури пошто су улегли у капску колонију срели су Инглезе, који су се повукли са губишом.

АМСТЕРДАМ, 7 дец. — Кригер је стигао дочекан одушевљеним овацијама мноштва народа.

ЛОНДОН 7 дец. — „Рајтер“ дозвољаје из компетентних кругова, да је 3000 Бура продрило у капску колонију.

ЛОХАНЕСБУРГ, 7 дец. — Јака кавалеријска трупа под командом генерала Френча стигла је у Кригерсдорп. Говори се, да се Делареј налази близу стана Клементса. Престоји нова битка.

КАПЕТОВИ, 8 дец. — Положај на сјеверу капске колоније постаје озбиљнији. Рачуна се, да је преко 2000 Бура прешло границе колоније. Послије прелаза ријеке Оранје држи се да ће букнути устанак африкандера (холандског поријекла). Тешко се осјећа оскудица коњице. Крајња је нужа да се пошаље у Африку сва коњица, што стоји на расположење, што се прије може.

ЛОНДОН, 8 дец. — Киченер телеграфава из Преторије, да су два бурска одјељења прешла ријеку Орају. Инглези их прогоне. Киченер се узда, да ће их брзо ишћерати.

— По вечерњим листовима, продирање Бура у капску колонију умножава се. Бури су заузели окружење Колесберга.

Догађаји у Китају.

ЛОНДОН, 3 децембра. — „Рајтер“ дознаје из Тјенчина из китајских извора да је китајски цар примио главне тачке захтјева у заједничкој ноти велесила, међу којима исплата 700 милиона, да се исплате кроз 60 година, и кажњене функционери, који су подржавали Боксере.

ПЕКИН, 3 децембра. — Преговори са китајским опуномоћеницима нијесу отпочели. Инглески министар није још добио дефинитивно упуство.

БЕРЛИН, 4 децембра. — Стигао је влак војске на повратку из Китаја. Град је заставама окићен. Војска дефилрала са заставама и топовима плјијеним, уз френетичке овације мноштва народа. Пред арсеналом Цар, Царица, Принци и Билон дочекали војску. Цар је држао говор на смотру војске.

ПЕКИН, 4 децембра. — Инглеска колона пуковника Тулоха нашла је Боксере у селу Куалингу. Тулох је заузео село и убио 40 Боксера. Земља се налази у опхој анархији.

РИМ, 6 децембра. — „Стефани“ доноси из Пекина, да ће министри сјутра имати састанак, на ком ће се по свој прилици доћи до дефинитивног споразума о тексту ноте, која се има предати китајским опуномоћеницима.

ПЕКИН, 8 децембра. — На састанку министра постигнут је потпуно споразум у свим тачкама, са модификацијом инглеском.

ОБЈАВА.

Сагласно пресуди Катунског Окр. Суда од 23 јуна тек. год. Бр. 1063. IV—1900. 345; са овим се износи на јавној продаји кућа г. кан. Алашије Милачића — постојећа у овој вароши, на Обилића Пољани.

Ко би желио исту кућу купити нека се пријави потписатој Управи на 15 децембра тек. год., ког ће се дана на 4 уре после подне понудиоцу највеће цијене уступити.

Истодобно позивају се сви дужитељи г. Милачића, који се још са својим тражењем нијесу пријавили, да се до означеног дана са чистим рачунима пријаве.

Бр. 2438.

Цетиње, 25 октобра 1900 год.

УПРАВА ОПШТИНЕ ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

Број 79 (4—4)
101

ОГЛАС

Најуљудније позивам све моје дужнике да до 15 Јануара 1901 год. изволе платити ми дуг који ми дугују; јер после овога дана, припућен ћу бити и против своје добре воље да преко пуномоћника и судским путем повац наплаћујем.

Цетиње 10 новембра 1900.

С поштовањем
Васо Пипер.

Број 83 (3—4)
47

ОГЛАС

У магазину потписате царинарнице налази се следећа роба:

6. кашета пића ликера, од 14 маја 1900, на име Луке Анђуса.

1. кашета пића „Monténégria“, од 9 августа 1900, на име Вука Вулетича.

1. кашета розолије, од 11 августа 1900, на име Петка Пајовића.

2. кашете розолије, од 15 октобра 1900, на име Марка Гвозденовића.

1. кашета пића ликера, од 29 октобра 1900, на име Јовтима Ђорђевића.

1. кашетица чокуладе, од 25 октобра 1900, на име Папка Коза.

1. бачвица пића вермута, од 15 септембра 1900, на име Живка Вилановића.

2. кашете пића ликера, од 8 октобра 1900, на име Зефа Ђурчије.

Пошто горенаменовани трговци нехтеше примити до данас ову робу, изговарајући се: неки да је није наручио, а неки да му роба није по мостри послата и т. д. То се са овим позивају власници горње робе да се у року од данас за 30 дана пријаве у ову царинарницу са увјерењем — оригиналним рачуном, да своју робу приме, иначе, послје овога рока роба ће се јавно продати, а од ухаћених новаца по закону поступити.

Дјел Број 228. попр. 607.

Цетиње, 7 децембра 1900.

из УПРАВЕ ЦАРИНАР. ЦЕТИЊА.

Број 91 (1—2)
188

НАЗНАЊЕ

Набавио сам фотографског натлију са документима, који ће тачно, лијепо и брво умјетнички радити.

Цетиње. Никола Ђон, сајлија.

Број 92 (1—3)
20